Inden Venstre igen holder landsmøde, har der været folketingsvalg.
Ved det folketingsvalg vil det blive afgjort, om det regeringssamarbejde, som begyndte i januar 1968, skal fortsætte.
Igennem 31/2 år har Venstre delt regeringsansvar med konservative og radikale. Mange troede, at et sådant regeringssamarbejde ville være umuligt. Det ville hurtigt gå i stykker, sagde man. Det gik sådan, at vi kan pege tilbage på et godt og stærkt samarbejde. Alle tre partier går til valget med den indstilling, at hvis valget bekræfter regeringens flertal, vil den fortsætte.
Valget kommer ikke, fordi samarbejdet gik i stykker, således at regeringen ikke kunne fortsætte. Som det gik Krag i december 1967. Nej, valget kommer alene, fordi perioden er udløbet, og det gælder, hvadenten valgdatoen bliver i september eller i november.
Venstre har nået meget i dette regeringssamarbejde. Jeg er overbevist om, at vi har kunnet gennemføre mere af Venstres politik i disse år, end det ville have været tilfældet under nogen anden konstellation.
Vi er nået et stykke på vejen. Det kan vi roligt pege på.
Hen Venstre vil videre. Det vil vi bruge dette landsmøde til at drøfte. Vi kom et stykke vej. Nu skal vi videre.
Lad os se på det stykke vej. Denne regeringsperiode har været en reformernes periode. Mange opgaver krævede at blive løst. Det gælder i nogle tilfælde, at der næsten intet forarbejde var gjort. Men reformerne skulle føres igennem. Og de blev ført igennem.
Det gælder kommunalreformen, som samlede de 1400 kommuner i knap 300 større enheder.
Det gælder skattereformen, som blev vedtaget i det røde kabinets tid - imod Venstres råd og stemmer - men som skulle føres ud i livet.
Det gælder jordlovsreformen, som de forrige regeringer havde givet op overfor siden 1963.
Det gælder den begyndende reform af byrdefordelingen. Den forskel, der var imellem fattige kommuner og velstående kommuner, er i høj grad blevet udjævnet. Men også her må vi videre.
De første trin af socialreformen er ført ud i livet. Venstres landsmøde har frem for noget været drivkraften og igangsætteren til denne reform, hvis næste trin

socialministeren allerede har fremlagt som forslag ti folketinget, nemlig at det sociale sikkerhedsnet, som dagpengesikringerne er, også skal gælde for de selvstændige.
Der er gennemført reformer, og der er lagt grundlaget for nye reformer for et samfund frem mod år 2000.
Reformer og omstillinger kræver meget arbejde og medfører ofte udgifter. Det gælder også om den kommende omstilling til fællesmarkedet, at den vil kræve politisk arbejde med en række lovforslag. Noget er allerede nået, men vi skal videre.
Ja, siger man, det er meget godt. Men hvordan er det gået med økonomien siden valget 1968?
Vi kan jo se på Venstres valgprogram fra januar 1968.
Vi sagde før valget, at vi ville begrænse finansministerens budget med 500 mill. kr. Vi sparede næsten 600 mili. kr. på den allerede forelagte finanslov. De følgende år er besparelserne fulgt op.
Vi sagde, at obligationsrationeringen burde afvikles.
Det blev gennemført.
Vi sagde, at vi ville sikre individuelle fradrag for opsparing, når kildeskatten skulle gennemføres. Det skete.
Vi lovede et skatteloft. Vi lovede at ophæve sambeskatning, og at der skulle indføres en ordning for den medhjælpende ægtefælle. De løfter er holdt.
Vi ville forbedre afskrivningsreglerne, forlænge afregningsfristerne for momsen, give dækning for devalueringstabet. Det er altsammen gennemført.
Den fulde beskæftigelse blev genskabt. Den arbejdsløshedsbølge, der tog fart under det røde kabinet, blev først bremset, derefter overvundet. Fuld beskæftigelse blev denne regerings første hovedresultat. Mon ikke vi har fantasi til at forestille os, hvad der var blevet sagt om regeringen, hvis ikke dette var lykkedes?
Lad os nævne et par tal: Der var i januar kvartal 1971
60.000 flere arbejdsløshedsforsikrede i arbejde, end der var i januar kvartal 1968, da denne regering trådte til.
Alene dansk industri beskæftigede ved nytår 1971 23.000
flere end ved års- og regeringsskiftet 1967/68. I den foregående regerings sidste år gik det hastigt den modsatte vej. Da tabte industrien på et år 17.000 arbejdspladser.
Der er skabt nye arbejdspladser for de henimod 25.000 mennesker, som strukturændringerne hvert år skubber ud af deres hidtidige beskæftigelse og erhverv.

Der blev skabt nye arbejdspladser, så yderligere hvert år
25.000 flere kvinder kunne gøre ønsket om erhvervsmæssig beskæftigelse til virkelighed.
Alt dette er ikke alene regeringens fortjeneste. Det er lykkedes i et samspil mellem offentlig indsats og erhvervenes initiativ og dygtighed. Men regeringen har gjort sin del.
Den har været med til at skabe rammer, så dette kunne lykkes for erhverv og samfund. Derfor har vort samfunds strukturændring kunnet fortsættes og omsættes i større materiel fremgang og højere reel velstand end nogensinde før.
Ser vi på befolkningens levefod, kan vi notere stor fremgang. Vi har aldrig i Danmarkshistorien haft det så godt som i 1970. Målt på nationalindkomsten - og vel at mærke den reelle nationalindkomst, der ikke tæller prisstigningerne med - voksede den samlede produktion og dermed befolkningens materielle muligheder med 16 - 17 procent i løbet af de 3 år fra 1967 til 1970.
Vi har ofte her i landet taget indkomststigningerne lidt hurtigere, end vi har præsteret produktionsstigningerne. Det volder en del kvaler i økonomien. Men det bør dog ikke få os til at overse, at der i disse år er skabt produktionsmæssig dækning for den alt overvejende del af den vældige indkomst - og velstandsfremgang.
Derfor har LO's formand, Thomas Nielsen, ret, når han siger, at danske lønmodtagere - og med dem den danske befolkning som helhed - i dag har det materielt bedre end nogensinde før. Produktionsstigningen har givet os råd til at bruge mere både individuelt og på de fælles goder end nogensinde før.
Man hører somme tider, at det offentlige skulle have slugt hele fremgangen. Det er ikke rigtigt. Vel har de offentlige kasser lagt beslag på sin store bid af fremgangen. Der skal jo også betales for de retter, vi lader det offentlige sætte på bordet. Men der har været plads tilbage for en meget kraftig forøgelse også af det private forbrug i disse år. Den reelle stigning i det private forbrugsniveau i løbet af de tre år fra 1967 til 1970 har været 12-15 procent og den procentvise stigning i de private investeringer næsten tilsvarende.
En reel forøgelse af befolkningens private forbrugsmuligheder med 12-15 procent på 3 år er et ganske betydeligt resultat og et godt resultat.
Jeg skal ikke hævde, at denne regering i alle tilfælde har haft en lige heldig hånd. Et område, hvor man nok med rette kan kritisere den, er, at den har ladet den alminde-

lige levefodsforbedring slå lige hurtigt nok igennem.
Hen dette bør ikke få os til at overse, at vi har fået det bedre i disse år. Bedre end nogensinde før.
Vi har også haft råd til at udvide de fælles goder. Og vi har gjort det. Vi har fremmet udbygningen på de sociale og sundhedsmæssige områder. Vi står i dag med et langt større og bedre uddannelsesapparat, end vi overtog for 3-4 år siden.
På område efter område kan vi påvise vigtige forbedringer i de offentlige goder, som også er forudsætninger for, at erhvervene kan udvikles, at deres medarbejdere nu og i fremtiden kan være veluddannede og velkvalificerede, at deres arbejdsstyrke kan være intakt, at den materielle fremgang også kan omsættes i trivsel og tryghed, og at den kan komme hele befolkningen til gode.
De sociale dagpengesikringer er blevet stærkt forbedret, støtten til ungdommens uddannelse er blevet fordoblet, der er blevet over 30.000 eller 50 procent flere pladser i vuggestuer og børnehaver, altsammen i denne regerings tid.
Og samtidigt er stigningen i statens udgifter afpasset bedre efter den almindelige velstandsudvikling end før. Ved flere lejligheder har vi beskåret stigningstakten i statens udgifter. Det har ikke været nemt, og det er selvfølgelig ikke sket uden smerter der, hvor det har ramt. Men det har været nødvendigt. Også for at vi og ikke tilfældigheder skulle afgøre, hvilke projekter der faktisk blev gennemført, og hvilke der blev udskudt af mangel på arbejdskraft.
Samlet har dette betydet, at den årlige stigningstakt i udgifterne på finansloven, som igennem 1960'erne normalt lå omkring 17 procent, i dette års finanslov er bragt ned på 10-11 procent. Det er fortsat nødvendigt, at vi nøje prøver statens udgifter. Det er fortsat regeringens linie at holde igen. Det synes at være oppositionens linie, at staten skal bruge mere.
Regeringen har sat sig som mål at rette betalingsbalancen op. Dette mål er ikke nået. Det er nødvendigt, at det nås.
Det har vi ikke lagt skjul på over for befolkningen. Derfor er det nødvendigt med en stram finanspolitik og en stram kreditpolitik. Derfor er det nødvendigt at holde i- gen på den indkomstudvikling, som ikke har baggrund i produktionen .
Vi har ikke nået dette mål, men vi har indført den nødvendige stramning, og den slækker vi ikke på, før det går i den rigtige retning med handels- og betalingsbalancen.

Det værste, der kunne ske nu, var, hvis vi kom ind i en zig-zag kurs. Selv om en stram politik ikke kan være populær, må den efter Venstres opfattelse alligevel fastholdes. Det må ikke glemmes, at disse problemer skal ses på baggrund af en velstandsudvikling. Det er et samfund i fremgang, med fuld beskæftigelse og med stigende velstand, der skal løse sit balanceproblem.
Vi står således - trods de kendte vanskeligheder - i dag med et stærkere fundament at bygge fremtiden på end det, som denne regering overtog fra forgængeren.
Det har også betydning over for det spørgsmål, som er det vigtigste i disse år af alle. Jeg tænker på Europapolitikken.
Venstres politik har en ubrudt, tydelig linie igennem alle årene i dette spørgsmål. Vi har sagt, at Danmark hørte hjemme i det store europæiske samarbejde. Det ser ud til, at forhandlingerne om et udvidet Europa-fællesskab nu fører til et lykkeligt resultat. I løbet af et par måneder vil formentlig drøftelserne være til ende, og i foråret 1972 vil folketinget komme til at tage stilling til Danmarks indtræden. Derefter vil spørgsmålet blive endeligt afgjort ved en folkeafstemning.
Denne situation lægger et stort ansvar på os. Den gør også det kommende folketingsvalg til et meget afgørende valg.
Spørgsmålet til Venstres vælgere er, om I vil betro en anden regering at føre os ind i Fællesmarkedet. Markedsminister
Nyboe Andersen har ført vore forhandlinger således, at det har aftvunget alle respekt. Det er ikke mindst hans fortjeneste, at resultatet tegner sig så tilfredsstillende, som det gør. Jeg tror, det er vigtigt for slutfasen, for behandlingen i regeringen og for oplægget til folkeafstemningen, at det bliver Venstres markedsminister, der fører denne sag i hus. For alle, for hvem tilslutningen til Europa er en afgørende sag, må også de kommende måneders afgørelser være vigtige. Der står meget på spil. Derfor skal Venstres vælgere være vågne. Vi skal passe på, at ikke ligegyldigheder eller småtterier eller politiske eksperimenter skal bringe det endelige resultat i fare. Jeg advarer Venstres vælgere mod at tænke letsindigt om disse ting. Der kræves en bevidst og en aktiv indsats af os, hvis vi skal føre denne store sag rigtigt igennem.
En stemme for Venstre er en sikker stemme for fællesmarkedet. Det kan ikke siges om alle partier. Det kan siges om Venstre.
Hvorfor er denne sag så alvorlig for os?
Af mange grunde. Ikke blot økonomiske, men hvorfor ikke nævne dem først. Der er

mange - især af dem, der kræver meget af samfundets kasse - der taler letsindigt om økonomien. Men økonomisk fremgang er nu engang også en vigtig betingelse for sociale og andre samfundsmæssige fremskridt. Hvis vi vil have gode hospitaler, veje, skoler, hvis vi vil have tryghed og ud dannelsesmuligheder og forskning og høj standard på alle områder, kræver det en økonomi i vækst. Fællesmarkedet betyder for Danmark adgang til større muligheder. En fri varehandel i et kæmpestort marked, en åben adgang til at være med i et stort samarbejde.

Modstanderne mod dansk medlemskab af fællesmarkedet har ikke kunnet pege på noget realistisk alternativ. Når man spørger dem, hvad de vil sætte i stedet, taler de om et atlantisk fri handelsområde eller en nordisk økonomisk union. De taler om disse ting med smukke ord, men glemmer gerne at føje til, at disse alternativer ikke er realistiske. Det er fantasifostre.

Vi har oprigtigt og energisk forhandlet om en nordisk økonomisk union. Alle må se i øjnene, at den tanke har ikke livskraft i dag. Det gør måske ondt i nogle af os. Men det er en

god politisk regel at holde sig til virkelighedens verden.

Et økonomisk samarbejde opbygges ikke på den blå luft.

Det egentlige og reelle alternativ til medlemskab er isolationen. En isolation, som for Danmark vil betyde økonomiske tab og svækket mulighed for indflydelse, altså mindre selvstændighed .

Set fra et økonomisk synspunkt vil Danmark, med den udenrigshandel vi har, kun kunne stå uden for et europæisk fællesskab, der også omfatter England, hvis vi vil acceptere svære tab for dansk industri og dansk landbrug.

Det drejer sig altså om økonomi, men ikke blot økonomi og måske ikke engang i første række økonomi.

Det samarbejde, som her tegner sig imellem europæiske lande, rummer et stort politisk perspektiv.

Et samarbejde, som vil udelukke en fremtidig krig i Europa.

Det har vi ellers oplevet to gange i dette århundrede, og begge gange blev det til verdenskatastrofer.

Et samarbejde, som består af demokratiske lande med frie parlamenter. Det glemmes alt for tit, at fællesmarkedet klart har afvist samarbejde med den græske junta og det spanske diktatur.

Et samarbejde, som vil betyde en styrkelse af det demokratiske element i verden.
Et samarbejde, som åbner sig over for udviklingslandene.
Et sådant europæisk samarbejde betyder en politisk fremgang for de ideer, som vi har bygget vort samfund op på.
Intet af de deltagende lande vil sætte deres nationale selvstændighed over styr. Det er klart, at i et samarbejde giver man og modtager man. De små lande giver mindst og modtager mest. Men landenes selvstændighed i kultur og livsmønster, i sprog, tro, særpræg anfægtes ikke af dette samarbejde. Også her gælder det, at vekselvirkning er af det gode, ja vel en livsbetingelse. Kultur trives ikke i isolation.
Samarbejdet indebærer altså ikke, som nogen vil bilde os ind, en fare for danskheden. Vi har meget at hente i et europæisk samarbejde. Vi har også noget at yde. Men denne kontakt og gensidighed beror netop på, at hver bevarer sin identitet, at hver forbliver sig selv. Derfor vil det kultursamarbejde, som er mellem, de nordiske lande, bestå og udvikle sig videre. Ja, det vil være i ethvert lands interesse, at det selv og de andre, lande får den tilknytning til fællesmarkedet, som landet selv ønsker.
Europas fællesskab er en udfordring til Europas lande. En opgave, der kalder på vore kræfter og vor indsats på alle livets områder.
Det er vel det vigtigste, der er sket for Danmark, at muligheden for at komme, med i dette fællesskab nu synes inden for rækkevidde. Det er et ansvar for enhver af os, at vi ikke forspilder denne mulighed. Og afgørelsen træffes ved det første folketingsvalg, af det næste folketing og ved folkeafstemningen.
Venstre har en afgørende og vigtig rolle at spille i dansk politik.
Venstre er ifølge de sidste gallup-undersøgelser vendt tilbage til pladsen som landets næststørste parti.
Det er naturligt - for så vidt som Venstre er det klareste alternativ til det parti, der i en generation har været landets største, men som aldrig herhjemme har kunnet opnå flertal.
Det spørgsmål, den enkelte må tage stilling til ikke blot på valgdagen men hver eneste dag er dette ligefremme: Ønsker jeg at bestemme over min egen tilværelse, eller ønsker jeg, at staten skal bestemme for mig?
Ønsker man det sidste, skal man ikke stemme på Venstre. Og ønsker man det første, er det naturligt at stemme på Venstre.
Venstre er ikke et klasseparti. Vi ønsker ikke privilegier for nogle på bekostning af

andre.
Venstre er heller ikke en religion. Vi lover ikke tusindsårsriget. Vi lover ikke engang med vor politik, at vi vil gøre menneskene lykkelige.
Lykken må være den enkeltes sag, og hvad der er lykken for den ene er ikke nødvendigvis lykken for den anden. Det er liberal tankegang. Det er respekt for individet. Det er den dybe, den helt fundamentale forskel på liberalisme og socialisme .
Den politiske opgave er for Venstre alene at forme den samfundsramme, hvori vort fællesskab udspiller sig. Vi skal kunne være trygge. Vi skal have de vilkår, der gør det muligt at leve et menneskeværdigt liv. Og vi skal have vor frihed til frit at vælge, hvordan vi ønsker at forme vor tilværelse.
Det er en politisk opgave at give befolkningen de rigeste muligheder for at vælge, men valget må, med respekt for andres frihed, være den enkeltes.
Det er dette grundsynspunkt, der er afgørende for Venstres arbejde i folketinget.
Det er da ikke altid let at vurdere, Arbejdspresset er voksende. Hensynene er mange og problemerne store. Der fremføres krav. Der dokumenteres behov. Der øves pression. Der lyttes til teknokrater og bureaukrater, og eksperterne er sjældent ganske enige.
Og alligevel skal der hele tiden træffes afgørelser. Ikke alle kan blive tilfredse. Nogle synes, der ydes for meget. Andre synes, de får for lidt. Og nogle slynger anti-parlamentariske slogans efter politikerne fra busser og TV-skærme og avisspalter for slet ikke at tale om de mindre grupper, som forestiller sig, at voldelige argumenter også i et demokrati har deres berettigelse.
Venstre lader sig ikke slå ud af kurs. Vi har et dagligt arbejde at udrette, men lader ikke detaillerne overskygge helhedssynet.
Vi vil ikke være med til at ensrette. Vi vil ikke være med til at udrydde individualismen. Vi vil ikke være med til, at grundlaget for den enkeltes frihed langsomt skal gennemhulles af et voksende lovmaskineri.
Der skal stadig være plads til mennesket, og mennesket skal stadig være frit: Det er den grundholdning, der går igennem handlingsprogrammets mange afsnit.
Vi siger, at man skal mindske skatten på arbejde og øge skatten på forbruget. Ikke fordi det gør skattesummen mindre, men fordi det øger den enkeltes frihed.
Vi siger, at Danmark skal ind i Fællesmarkedet. Ikke kun fordi det vil gøre Danmark

rigere, men navnlig fordi det vil hindre dansk isolation og øge den enkeltes udfoldelsesmuligheder.
Vi skal ikke spærre os selv inde. Vi skal lukke op.
Vi siger, at Danmark skal have ordnet sit valutaproblem. Ikke fordi vi tror, det bliver nogen fornøjelse, men fordi det er nødvendigt, hvis Danmark vil bevare sin økonomiske uafhængighed.
Vi siger, at vi må skabe de nødvendige vilkår for, at kvinden frit kan vælge, om hun vil arbejde hjemme eller ude. Ikke kun fordi det kan have samfundsøkonomiske fordele, men fordi det ellers er uden mening at tale om ligeret.
Vi siger, at de unge skal have samme betingelser, hvad enten de vælger en praktisk eller en boglig uddannelse. Ikke kun fordi andet er urimeligt, men fordi vi kun derved stiller de unge frit.
Vi siger, at alle skal kunne færdes på gaden i tryghed. Ikke kun fordi lov og orden hører sig til i et retssamfund, men fordi frygt udelukker frihed.
Vi siger, at vi skal have en fri skole. At vi skal have en fri kirke. At vi må bryde ethvert tilløb til meningsmonopol. At vi skal kunne værne vore børn mod narko.
Vi siger, at man frit skal kunne vælge sin boligform. At man frit skal kunne finde bolig og arbejde overalt i landet. At det skal være enhvers ret at blive omskolet.
Vi siger, at mennesker i dette land skal have lige muligheder og et frit valg. Ikke kun det ene. Ikke kun det andet. Begge dele.
Det er frihed og retfærdighed.
Det er forudsætningen for, at vi kan skabe et bedre samfund, et tryggere samfund, et samfund hvor ingen behøver føle sig glemt eller isoleret.
Det er det, Venstre vil. Det er på den holdning, vi skal gå til valg i efteråret.
Og hvis vi hver især vil yde, hvad der forlanges af os, er det på den holdning, Venstre vil få et valg, vi ud fra en liberal livsholdning kan være tilfreds med.